

MAATIAINEN – DET LANTLIGA KULTURARVET RY

Toimintasuunnitelma 2016

Maatiainen ry - Det lantliga kulturarvet (jatkossa *Maatiainen*) on yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on säilyttää ja edistää kulttuurikasvien ja kotieläinten lajinsisäistä monimuotoisuutta sekä kulttuuriympäristöjen monimuotoisuutta sekä levittää alan osaamista ja käytännön taitoja. *Maatiainen* kokoaa jäsenikseen kulttuurikasveja, maatiaiseläimistä sekä perinnemaisemista kiinnostuneita henkilöitä. *Maatiaisen* toiminnassa on kolme pääaluetta: maatiaiskasvit, maatiaiseläimet ja perinnemaisemat. *Maatiainen* ylläpitää perinnetaitojen säilymistä. Yhdistys on perustettu vuonna 1989.

1. VARSINAINEN TOIMINTA

1.1. Toimisto ja sen hoito

Maatiaisen toimisto on osoitteessa **Stenbäckinkatu 8 A 48, myymälä 2, 00250 Helsinki. Vuokrasopimus** on voimassa toistaiseksi.

Maatiaisen osa-aikaisena toiminnanjohtajana työskentelee **Maija Manninen**. Mahdollisuuksien mukaan työllistetään harjoittelijoita, ja talkoolaiset ovat suurena apuna. Toimistoa ja myymälää pidetään auki ainakin keskiviikkoisin ja torstaisin kello 12–18. Toimistossa hoidetaan yhdistyksen jokapäiväisiä töitä, yhdistyksen hallintoa, tiedotusta, jäsenasioita, kursseja, tapahtumia sekä myydään siemeniä, kirjoja ja kortteja.

Toimisto on kokoontumispaikka yhdistyksen hallitukselle sekä toimintaryhmille, ja siellä järjestetään monipuolisia tapahtumia. Toimistoa vuokrataan kokouspaikaksi ja sen osia toimistotilaksi samanmielisille yhdistyksille, kuten *Ympäristö- ja kuluttajapolitiiselle yhdistykselle*.

1.2. Maatiainen-lehti, verkkosivut ja esite

Maatiainen-lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Lukijoita aktivoidaan osallistumaan lehden tekoon ja käyttämään lehteä monipuolisesti. Paikallis- ja toimintaryhmille sekä jäsenille varataan palstatilaa. Lehden päätoimittajana toimii **Susan Wilander**. Lehdellä on toimitusneuvosto jäseninään päätoimittaja Susan Wilander, **Anja Alanko, Vuokko Coco, Maija Manninen, Henrietta Pitkänen, Timo Rantakaulio Tarja Suksi ja Riku Cajander**. Sen kutsuu koolle Susan Wilander. Lehteen pyritään saamaan entistä enemmän jäsenten omia niksejä. Lehdessä on tilaa myös jäsenten pienilmoituksille. Lisätään Maatiaisen näkyvyyttä kaikin mahdollisin keinoin.

Maatiaisella on verkkosivut, Facebook-sivut ja keskusteleva Facebook-ryhmä. Tiedotuksen apuna toimii yhdistyksen julkaisema Maatiaisen esite.

1.3. Siementoiminta ja vuoden 2016 maatiaiskasvi

Arvokkaiden kasvikantojen siemenet ovat keskeinen osa ympäristömme geeniperintöä. Yhdistyksen siementoiminnalla turvataan osaltaan viherympäristömme, koriste ja ravintokasvien monimuotoisuuden säilymistä muuttuvissa olosuhteissa. Siementoimintaa ja -välitystä kehitetään pitkäjänteisesti. Lisätään yhteydenpitoa siemenviljelijöiden kesken ja järjestetään kursseja. Maatiaisen siemenet kotimaisia siltä osin, kun niitä on saatavilla.

Siementen käsittelyn päävastuu on toimintavuonna 2016 **Pirkko Kukkolalla**, joka hoitaa siemenpakkaamaa. Vuoden 2016 siemenluettelo julkaistaan Maatiainen-lehden 1/2016 yhteydessä. Luettelon painopiste on vanhoissa kasvikannoissa ja -lajikkeissa. Hankitaan siemenvaikoimaan lisää hyöty- ja maustekasvien vanhoja kantoja ja lajikkeita. Jatketaan yhteistyötä pohjoismaisen geenipankin **NordGenin** ja muissa maissa toimivien *Maatiaista* vastaavien järjestöjen, kuten ruotsalaisen **Sesamin**, itävaltalaisen Noan Arkin (*Arche Noah*) ja virolaisen **Maadjas** -järjestön kanssa. Siemeniä tarjotaan myyntiin museokauppoihin, tapahtumiin, koulutustilaisuuksiin ja messuille eri puolilla Suomea. Siemeniä myyvät myös paikallisryhmien edustajat Pohjois-Karjalassa, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Siementen myyntiä varten on perustettu nettikauppa .

Yhdistys kehittää siemenseoksia, jotka pitävät yllä monimuotoisuutta puutarhassa, sekä siemenseoksia paikallisiin tarpeisiin. Näitä ovat mm. erityiset siemenseokset, joita suosivat linnut, päiväperhoset tai mesipistiäiset. Siementen alkuperä pyritään kirjaamaan entistä paremmin sekä levittämään tätä käytäntöä siementen ostajille. Arvokkaiden siemenkantojen ostajia kannustetaan ylläpitoviljelyyn. Geeniperimän säilyttämisen kannalta tärkeimpien kasvilajien ja lajikkeiden osalta yhdistykselle pyritään saamaan lisää ns. luottosiemenkasvattajia, jolloin säilyttäminen ja lisääminen on entistä varmempaa. Siemenluettelon laatii **Anne Leino**. **Pirkko Kahila** konsultoi tarvittaessa ja oikolukee siemenluettelon.

Elintarviketurvallisuusvirasto EVIRA on uudistanut Maatiaisen siementen myynti- ja pakkausluvan aikavälille 29.8.2013-28.8.2018. Lupa myönnettiin hakemuksen mukaisesti viljakasveille, nurmi- ja rehuksveille, öljy- ja kuitukasveille, vihanneksille, juurikkaille, nurmi- ja nurmikkoseoksille, viljaseoksille sekä perunoille.

Tehdään yhteistyötä Seurasaaren Ystävät ry:n, Puutarhamarttojen sekä Museoviraston kanssa mm. Seurasaaren maatiaispellon viljelyssä. Viljelijät kasvattavat satoa pellossa omaan käyttöönsä sekä tuottavat siementä ja lisäysainesta yhdistyksen myyntiin ja vaihtoon. Pelto toimii myös näytemaana.

Vuoden 2016 maatiaiskasvi on euroopanpähkinäpensas (*Corylus avellana*). Vuoden maatiaiskasvia tehdään tunnetuksi lehdessä, esitteessä ja tapahtumissa. Tuleviksi maatiaiskasveiksi on suunniteltu ahomansikka (*Fragaria vesca*) vuodelle 2017 ja vuodelle 2018 paratiisililja (*Paradisea liliastrum*).

1.4. Perinnemaisemat ja -pihat

Kerrotaan lehdessä vuoden 2016 perinnemaisemasta. Kohteeseen kyseisen vuoden kesänä järjestetävästä tutustumisretkestä tiedotetaan lehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla. Annetaan paikan ylläpitäjälle tai hoitajalle Maatiaisen perinnemaisemakunniakirja vuonna 2008 alkaneen käytännön mukaan.

Pyydetään jäseniä tekemään ehdotuksia arvokkaista perinnemaisemista vuoden 2017 perinnemaisemakohteeksi. Ohjeet julkaistaan lehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla. Valinnasta vastaa hallitus yhdessä perinnemaisemavastaava **Leena Saarion** kanssa, joka esittelee asian.

MAATIAINEN

1.5. Maatiaiseläimet

Hallitus on valinnut maatiaiskissan vuoden 2016 maatiaiseläimeksi. Toimintavuoden aikana tehdään eläintä tunnetuksi lehdessä, www-sivuilla ja tapahtumissa. Vuoden 2017 maatiaiseläimeksi on suunnitelmassa poro ja vuodelle 2018 pohjanpystykorva. Kannustetaan mahdollisuuksien mukaan ns. Jaalan lampaan säilymistä ja lisäämistä sekä sarvien säilymistä jaalanlampaalla.

Jatketaan yhdistyksen nimissä maatiaisnautojen polveutumistietokannan pitoa nettiosoitteessa maatiainen.fi. Itäsuomenkarjarekisteri on mahdollisimman julkinen ja sitä hoitaa Jarmo Manninen.

Maatiaiseläin-toimintaryhmä pyrkii syventämään ja ylläpitämään yhteyksiä Viron maatiaistahoihin sekä Skandinavian ja Pohjois-Euroopan maatiaiskotieläinyhdistyksiin. Tämän voisi järjestää esim. luomalla yhteisiä keskustelufoorumeja ja järjestämällä molemminpuolisia vierailuja eri kohteisiin. Myös lehtijuttuja yhdistyslehtien kesken voitaisiin vaihtaa (esim. Norjasta voitaisiin kirjoittaa *Maatiainen*-lehden juttuja **Telemark**-karjasta, ja meiltä he saisivat vaihdossa jutun lapinlehmästä jne.). Jatketaan monipuolisten maatiaiseläinartikkeleiden julkaisemista lehdessä.

1.6. Paikallis- ja toimintaryhmät

Pohjois-Karjalan paikallisryhmä (Tuovi Mutanen), **Pirkanmaan paikallisryhmä** (Erkki Lehtimäki) sekä **Turun seudun paikallisryhmä** (Terhi Arell) jatkavat toimintaansa järjestämällä taimivaihtoja, siemenpäiviä ja erilaisia kursseja. Pyritään käynnistämään **Etelä-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan paikallisryhmien** toiminta. Kesän kotimaan maatiaismatkan yhteydessä pyritään aktivoimaan **paikallistoimintaa**.

Siemenryhmä jatkaa vuonna 2016 (Pirkko Kukkola, Anne Leino, Maija Manninen, Lea Eriksson, Kirsi Mäkinen, Anja Alanko, Timo Rantakaulio ja Juhan Savander). Avoimina toimintaryhminä jatkavat **perinneruokaryhmä** (Anja Alanko, Aune Kämäräinen), **taimipäiväryhmä** (Anneli Aurejärvi-Karjalainen, Pirkko Kahila, Minna Kärkkäinen), **näyttelyryhmä** (Maija Manninen, Kirsti Salo), **maatiaiseläin-toimintaryhmä** (Jarmo Manninen, Laura Murto), **perinnemaisemaryhmä** (Leena Saario, Pentti Alanko). Ne, jotka ovat kiinnostuneita avoimien ryhmien toiminnasta, ovat tervetulleita mukaan. Tarpeen mukaan uusia ryhmiä voidaan perustaa.

1.7. Yhteiskunnallinen toiminta

Yhdistys osallistuu **MMM:n geenivaralautakunnan** työhön: *Maatiais*en edustajana GEVAssa jatkaa **Timo Rantakaulio** ja varaedustajana **Maija Manninen**. Yhdistys osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun toimialaansa kuuluvissa kysymyksissä. Osallistutaan yleiseurooppalaiseen maatiaisjärjestöjen yhteistyöhön EU säädösten valmistelussa.

Pidetään tarpeen mukaan yhteyttä päättäjiin ja säädösten valmistelijoihin Maa- ja metsätalousministeriössä (MMM) ja Luonnonvarakeskukseen (Luke) *Maatiais*en toimialaan kuuluvissa asioissa. Edistetään maatiaiseläinten ja -kasvien hyötykäyttöä arvokkaiden geenivarojen suojelemiseksi, tärkeänä esimerkkinä maatiaishärkäpapujen elintarvikekäyttö. Edistetään erityisesti maatiaishyötykasvien kotitarvekäyttöä.

Yhdistys tarttuu aktiivisesti maatiaiseläinrotujen kuten **kyytön ja lapinlehmien, harvinaisten lammaskantojen, Jaalan lampaan ja erisukuisen suomenhevosen** säilyttämistä koskeviin ajan-

kohtaisiin kysymyksiin. Huomiota kiinnitetään myös maatiaislampaalla ja naudalla hyvin harvinaisiksi käyneiden sarvien esiintymiseen ja säilymiseen.

1.8. Yhteistyötahot

Maatiainen ry:n läheisiä yhteistyötahoja ovat *Seurasaaren ystävät*, *Seurasaarisäätiö*, *Museovirasto*, *Sommelo ry*, *Uudenmaan Marttojen Puutarhamartat*, *Biodynaaminen yhdistys*, *Ahlmanin ammattiopisto Tampereella*, *Puutarhanaiset*, *Metsähallitus*, *Sarka-maatalousmuseo*, Turussa oleva *Kuralan Kylämäki* -museo, *Mehiläishoitajayhdistykset*, *Luonnonvarakeskus (LUKE)*, *Helsingin yliopiston kasvitieteellinen puutarha*, *Dodo ry*, *Suomen Kotiseutuliitto*, *Mustilan ystävät*, *Suomen kulttuuriperinnön tuki*, *Luomuliitto*, *Dendrologian seura*, *Blomsterodlingens vänner*, *Hyötykasviyhdistys*, *Suomen siirtolapuutarhaliitto*. Maatiainen on jäsen Puutarhaliitossa ja Suomalaisen työn liitossa. Pyritään luomaan ja ylläpitämään yhteyttä Maaseudun tulevaisuus –lehteen.

Tarjotaan siemeniä osana jäsenhankintaa museokauppoihin myyntiin. Tehdään tunnetuksi elävää kulttuuriperintöä esitteleviä museoita lehdessä. Jatketaan yhteistyötä myös *Helsingin seudun kesäyliopiston*, *luomumatkailuyhdistyksen (ECEAT)*, *Ympäristö- ja kuluttajapoliittisen yhdistyksen*, *Keuruun ekokylän*, *Mustialan maatalousoppilaitoksen*, *Elävä maa ry:n* ja *ProAgrian* kanssa. Pyritään ylläpitämään ja luomaan suhteita muihin harrastajatahoihin, kotitarveviljelijöihin sekä alan tutkijoihin. Voidaan tehdä kansainvälisiä, kaikkien osapuolten tavoitteita edistäviä yhteistyöprojekteja ja etsiä niihin uusia rahoitusmahdollisuuksia.

1.9. Maatiaisaiheinen kirjallisuus

Jatketaan pienimuotoista omaprofiilista kirjojen myyntiä. Myynnissä on valikoituja uusia puutarhakirjoja sekä pieni antikvaarinen kokoelma. Kerrotaan Maatiainen-lehdessä kiinnostavista ilmestyneistä maatiaisaiheita käsittelevistä kirjoista. Lisäksi toimitiloissa on tiedonhaluisten käytettävissä valikoima maatiais- ja puutarha aiheista kirjallisuutta niin alakerran myymälän käsikirjastossa kuin parven kirjastossa. Jälkimmäinen kokoelma on luetteloitu ja luettelo saatavissa mm. nettisivuilla. Järjestetään puutarhakirjojen kirpputori taimipäivien yhteydessä 20.5.2016 kello 14 alkaen. Dendrologian seuran kirjoja voidaan ottaa myös välitettäväksi Maatiaisien toimistomyymälässä. Etsitään vapaaehtoista henkilöä kirjallisuusasioita hoitamaan.

2. TAPAHTUMAT 2016

TAMMIKUUSSA

- ❖ Luento: Käyttäkää oikeita kasvitieteellisiä termejä: Pentti Alanko

HELMIKUUSSA

- ❖ Luento: Helmivalkosipuli, leviäin ja itusilmut ym. tärkeät erikoisuudet

- ❖ Uusi siemenluettelo ilmestyy viikolla 8
- ❖ Kasvien, mikrobien ja ihmisen ravinnon yhteys

MAALISKUUSSA

- ❖ Keväällä järjestetään kotikukkapäivät = huonekasvipäivä

HUHTIKUUSSA

- ❖ 7-10.4.2016 osallistutaan Helsingin kevätmessuille omalla osastolla
- ❖ 21-24.4.2016 Nordista Trädgårdar messut Tukholmassa, Maatiainen osallistuu lähettämällä toimikunnan
- ❖ Maatiaisen kevätkokous

TOUKOKUUSSA

- ❖ Seurasaaren perinnekasvimaan toukutyöt
- ❖ 5.5.2016 helatorstaina taimienvaihtopäivä Lopella ja mahdollinen retki läheiseen Haapastensyrjän rotupuistoon, Metla 10-17.
- ❖ 20.5.2016 järjestetään Maatiaisen kevättaimipäivä. Taimipäivän yhteydessä puutarhakirjakirppis
- ❖ 28.-29.5.2015 Osallistutaan Maailma kylässä tapahtumaan yhdessä kuvataiteilija Egle Oddon kanssa tarkoituksena lisätä tietoisuutta maatiaiskasvien siementen merkityksestä
- ❖ Järjestetään siemenviljelykurssi (tai sopivana muuna varhaiskesän ajankohtana)

KESÄKUUSSA

- ❖ Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan siemenmyynti- ja pieniin messutapahtumiin.
- ❖ Seurasaaren kasvimaan hoitohommia
- ❖ Kesällä sopivana ajankohtana järjestetään niittokurssi ja mahdollisesti vanhan ajan hyötyviljelykurssi.

HEINÄKUUSSA JA ELOKUUSSA

- ❖ Lomaillaan ja matkustellaan
- ❖ Seurasaaren kasvimaan hoitohommia
- ❖ Porua ja villoja –tilaisuus Pinsiössä
- ❖ Järjestetään siemenkeruun ja -käsittelyn kurssi

SYYSKUUSSA

- ❖ Syystaimipäivä 2.9.2016

- ❖ Kekri Seurasaarella ja perinnekasvimaan sadonkorjuu
- ❖ suunnataan siemenkurssin ja puutarhakävelyjen innoittamana siemenkävelyretki Maatiaisen jäsenen puutarhaan, jossa on lähellä luonnonaluetta tai aihtoehtoisesti siirtolapuutarha-alueelle.
- ❖ Perunoiden ja hunajan maistamistilaisuus syksyllä 2016: yhdessä mehiläistuottajajäsenen Merja Riitta Laurilan kanssa

LOKAKUUSSA

- ❖ Siementalkoot ja siemenkävely

MARRASKUUSSA

- ❖ Pidetään puutarha-aiheinen luento

JOULUKUUKSI

- ❖ Keksitään jotain oikein kotoisaa

3. MATKAT 2016

Matkoilla pyritään lisäämään maatiaiseläinten, maatiaiskasvien ja perinnemaisemien harrastajien keskinäisiä yhteyksiä niin kotimaassa kuin kansainvälisesti sisällyttämällä matkoihin elementtejä maatiaiselämästä maailmasta sekä vierailuja alan tapahtumiin.

KESÄLLÄ

- ❖ Järjestetään kotimaanmatka perinnemaisemakohteeseen.

4. JÄSENREKISTERIN YLLÄPITO JA JÄSENHANKINTA

Yhdistyksen jäsenmäärä on vakaa ja on noin 2000:n paikkeilla. Jäsenrekisteriä hoitaa toiminnanjohtaja Maija Manninen. Kehitetään jäsenetuja: esimerkiksi alennuksia puutarhaliikkeissä. Tehostetaan jäsenmaksujen perintää. Hallitus seuraa jäsenmaksujen kertymistä.

Uusia jäseniä hankitaan aktiivisesti. Tehdään ainakin yhdestä lehdestä jäsenhankinnan kampanjanumero uusien jäsenten tavoittamiseksi. Markkinoidaan lehteä ja jäsenyyttä luomuviljelijöille ja muille kiinnostuneille tahoille.

Yhteistyötä *Omakotiliiton* kanssa jatketaan, ja yritetään saada artikkeli maatiaisista *Pellervo*-lehden ja *Martat*-lehden. Mainostetaan yhdistystä sen toimintaan läheisesti liittyvissä lehdissä kirjoittamalla niihin artikkeleita.

Muistutetaan jäseneduista ja jäsenkortista sekä niiden tuomista jäseneduista kuten alennuksista puutarhalehdistä ja taimistoilta.

5. TALOUS JA HALLINTO

5.1. Hallitus, taloushallinto ja muut toimijat

Hallitus kokoontuu tarpeen mukaan, *mutta vähintään 4 kertaa vuodessa*, ja vastaa toimintasuunnitelman toteuttamisesta, yhdistyksen sääntömääräisten tehtävien hoitamisesta ja yhdistyksen taloudesta. Kirjanpidosta vastaa Reilu Hallinto Oy.

5.2. Talous

Yhdistyksen taloudellinen tilanne on tiukka, mutta vakaa. Hallitus seuraa taloutta säännöllisesti. Maatiaisella on käytössään pankkitili Aktia pankissa sekä Suupohjan osuuspankissa.

Yhdistyksen tavoitteiden saavuttamiseksi toiminta- tai hankeavustusta voidaan hakea esimerkiksi Maa- ja metsätalousministeriöltä ja/tai ympäristöministeriöstä. Yksittäisiin koulutustilaisuuksiin haetaan tukea mm. Maaseudun Sivistysliitosta. Mainostetaan mahdollisuutta lahjoittaa varoja toiminnan tukemiseksi.

Yhdistyksen toiminta perustuu pääasiassa jäsenmaksutuloihin, joista suurinta osaa tarvitaan tiedotustoiminnan ja toimiston sekä jäsenrekisterinpidon ja muiden jäsenoimintakulujen peittämiseen. Muu varsinainen toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön ja osallistujilta perittäviin maksuihin.